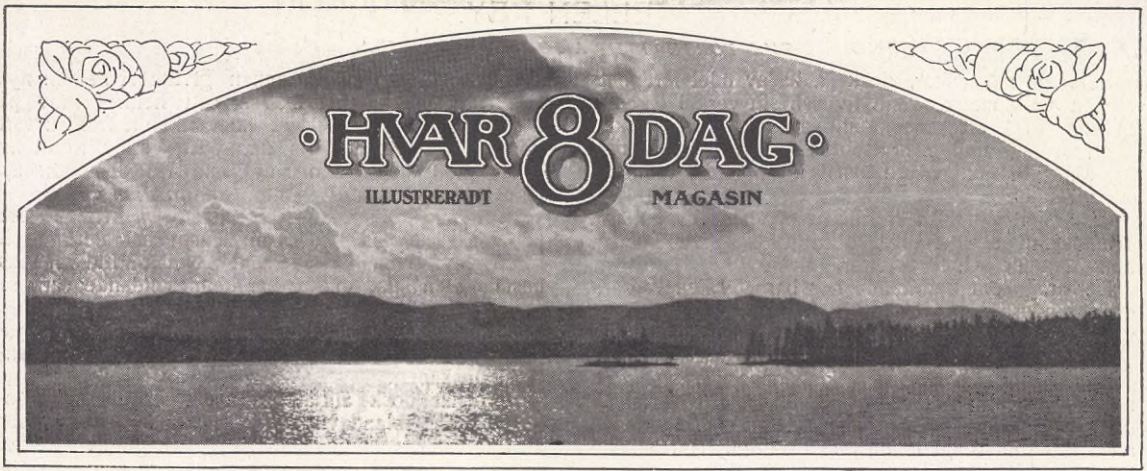

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

FÅGELSJÖN, JÄMTLAND. — AMATÖRFOTO. W. KÄLLBERG, ÖSTERSUND

21:STA ÅRG.

DEN 7 DECEMBER 1919

N:O 10

Amatörfoto. S. Arrhs.

Ellen Key

Kliché: Bengt Silfversparre.

Somliga människor, dock få, ha av ödet förunnats lyckan att kunna resa sitt liv och sitt verk i en enda gjutning, till ett monument, vars konturer avteckna sig mot den andliga horisonten i klara, sköna linjer, ingivande betraktaren en känsla av organisk harmoni, slutet enhet.

En sådan människa är Ellen Key, både av naturen och genom den stränga, outtröttliga självuppiostran hon både lär och lever efter.

De drag som framträdde hos barnet Ellen Key — en förunderligt rik kärleksgåva, ett tidigt utvecklat moderssinne, en pedagogisk begåvning, vars intuitiva säkerhet förundrade de vuxne — alla dessa drag ha ju blott stilla och stort utvecklats genom åren till den rika och vackra bild vi ha framför oss i den åldrade och världsberömda diktarinna. Hennes stora förmåga att älska kom tidigt hennes land till del. Hur jublade icke den 14-åriga Ellen Key över sitt älskade Sundsholm när hon från skolterminen i Stockholm fick vända åter dit. Hon är yr av glädje över smålandsbygdens härlighet, Sveriges storhet. Med samma innerliga ömhet förtäljer nu den gamla Ellen Key för sina gäster om den minnesrika Vätterbygden, medan hon visar dem kring i trakterna kring sitt Strand. Denna bygds stora forntid, som hon älskar, förstår hon att göra så levande, att det då Ellen Key slutat förtälja är som hade man själv känt prinsessan Benedikta och hennes far kung Sverker. Man måste instinktivt säga sig: Vilken patriot är hon icke — en patriot i god mening, vilken samtidigt som hon älskar sitt lands stora och goda sidor även vill se dem förkovrade och tillökade.

I nennes lyckliga narmomiska natur nar pieteten, traditions känslan, den bevarande driften ingått en sällspord förening med modet till förnyelse, kravet på framsteg och utveckling. Hon hör icke till den allt för vanliga typen av framstegskämpar, som börjar med toppen av trädet. Hon är öm om rötterna, hon känner med allt organiskt och levande och för dess krav på aktsamhet och fålamod — samtidigt som hon kan vara modig och hänsynslös nog då något murket skall bort.

I allt följer hon devisen i sitt vapen: *Manu Forti*. Med stark hand sofrar och skiljer hon agnarna från vetet — i kraft av sin livskänsla, sin livskunskap gör hon det, den djupvisshet om livets väsentligaste vilken är geniets egendom. Man har i vanlig fördomsfull småvisdom ansett hennes livskänsla vara överspänd — som vanligt utan att misstänka att det kanske varit man själv som inte känt och sett *tillräckligt* — icke hon *för mycket*. Detta hennes djupa medvetande om livets rikedom och värde — ett övermedvetande, om man så vill — har kommit henne att ständigt reagera mot människornas vanliga undervärdering därav — halvheten, försummelserna, vanhelgandet, som hårdast träffa de renaste och sprödaste känslområdena — barnets, hemmets, kvinnans och kärlekens områden — Ellen Keys speciella. I denna korta artikel, som egentligen blott är en erinran om och till Ellen Keys 70-de årsdag den 11:te dec. är varken platsen eller finnes plats att tala om hennes banbrytande idéer och hennes hårda strid för att föra dem fram till förverkligande.

Hon bör ses mot bakgrunden av den stora rörelse i världen, som ännu varken är slutförd eller ens på alla håll tillräckligt iakttagen — nämligen kvinnorörelsen, kvinnans uppvaknande till personlighet, med nya hittills ohörda krav på individualitet i känslan, enhet och renhet i kärleken.

En ny grundtyp har därmed uppenbarat sig i mänsklighetens galleri. Över hela denna rörelse ligger likt en morgonrodnad det nyss uppvaknades, det obrukades hela friskhet. Ellen Key personifierar den med sin gränslösa livskärlek, sin glödande känslövarme, sin flödande, ibland lyriskt svingande stundom i måttlöshet drunknande stil.

Hon har som ingen annan givit röst åt den nya kvinnans personlighetssträvan och hennes krav på livets helgd. Världskriget kom likt ett fruktansvärt nej på det kravet. Sin natur, sitt verk och sitt liv likmätigt trädde Ellen Key fram till dess försvar. Hon tog ingens parti — utom *människans*.

Vi känna följderna — förlusten av hennes stora popularitet utomlands. Men sådant har aldrig brytt Ellen Key. Hon har icke sökt *sin* utan alltid var saks bästa. Men just därför har hennes lidande varit så stort under kriget. Så mycket större måtte hennes sorg varit än dens sorg, vilken blott äger vanlig livsintensitet, som hennes kunskap är större än den vanliga kunskapen.

Hon har dock allttjämt strävat — mitt i hopplösheten, som ibland vill smyga sig över henne — för att i de vanliga ljumma sinnena gjuta något av sitt eget brinnande uppror mot allt det förfärliga, som nu våldför, vanhelgar och dödar livet.

Hon ser ju ständigt framför sig dess korthet och vikt. Kravet på nuet är ju nyckeln till hela hennes diktning.

“Endast om vårt jordeliv för oss blivit en lika väsentlig del av evigheten som den del, vilken gått före och den del som följer efter — då först betrakta vi livet ur evighetens synvinkel; då sätta vi in våra krafter på att i denna tillvaro arbeta fram det gudomliga, i stället för att som hittills skett låta jorden förbli ett slagfält och till livet efter detta hänskjuta alla tillvarons mörka gåtor.” Sådana ord av Ellen Key vittna om den djupa *fromhet*, som är hennes största, mest utmärkande drag. Hon vördar livet så högt, älskar dess sköna under så brinnande därför att det är en del av evigheten, är gudomligt. Ingenting får därför förfaras och försummas i det, att undertrycka dess yttringar, kärlek, livsglädje, vilja och mod är därför för henne en synd mot den helige ande, livets helige ande, som ständigt skall stegras: utbredas, genomandas *allt* — tills disharmoni, strid emellan hopp och själ, inte längre finns, tills synd icke längre finnes, icke missförstånd, ondska eller tårar.

Hela sitt liv igenom har Ellen Key haft denna vision, en stor idealists brinnande dröm, för sina ögon och sitt hjärta. Hon har uppenbarat den för allt flera — mer än någon annan är det hon som ingivit vår tids ungdom ett vidare, varmare, innerligare fromhetsideal än det t. ex. kyrkan förmått giva. Det är sällsynt att en människa, så gammal som Ellen Key allttjämt är omgiven av just ungdomar i en sådan stor och allttjämt växande grad som hon. Man kan säga att hon jämte Rolland är en av de få stora föreningslänkarne mellan de olika organisationer och sammanslutningar — Young Democracy i Amerika, Jugendbewegung och Wandervögel i Tyskland, Pacific Worlds Union, Le Groupe Clarté — och allt vad de heta, alla de förbund, vari världskrigets överlevande unga, tragiskt ensliga och spridda, överhopade av gigantiska problem, förföljda av fruktansvärda minnen, sträva att framskapa “frid på jorden och människorna en god vilja”.

Ungdomen är det enda Ellen Key ännu hoppas på. Där hon sitter på sitt ensliga Strand skriver hon på en enda stor hälsning till den — andra delen av Allsegaren, den till ungdomen ägnade delen.

Åter säger hon till dem det hon sagt hela sitt långa liv:

Att sociala reformer (vilka måste genomdrivas, för att flertalet människor alls skola få tid att tänka på annat än det nödvändigaste materiella) dock *intet* hjälpa, så länge de gamla opånyttfödda själarne fylla de unga formerna med sitt gamla innehåll, sin materialism, sin förflickning, sin vanvördnad för livets heligaste — kärleken — kärleken till Gud och människor, till livet och vår nästa. Att det är *älska* vi måste lära oss.

Anna Lenah Elgström.

RÄDDA BARNEN.

EN ENGELSKAS OCH EN ÖSTERRIKARES SAMFÄLLDA VITNESBÖRD OM NÖDEN I WIEN.

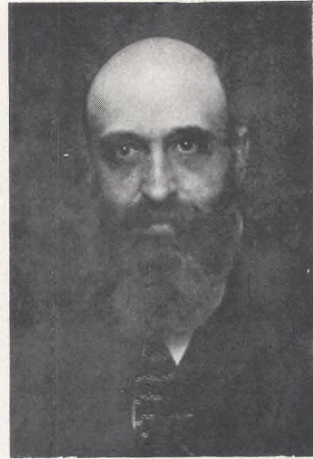
Efter porträtt. Klische: Bengt Silfversparre.
MISS MARION CHADWICK,
den engelska föreningens "Rädda
barnen" representant i Sverige.

Det tysk—österrikiska problemet tycks komma att lösas av döden. Om icke snar hjälp lämnas komma **150,000 barn att gå sin undergång till mötes.** Det är det samfällda vittnesbördet av "Rädda barnens" — den engelska föreningens med detta namn — representant i Sverige miss Marion Chadwick och den berömda psykiatriker d:r Paul Federn från Wien.

När man hör deras berättelse om hungersnödens och sjukdomarnas härjningar därnere, är det som hörde man en gigantisk spökhistoria — den hemskaste kanske någon upplevat — historien om hur en hel ras dör ut, en hel generation små barn, undrande, lidande, oskyldiga, döende i sina vanmäktiga föräldrars armar.

Av hudsjukdomar formligen frätas de bort — ty mödrarna ha intet linne att svepa dem i utan måste söka skyla dem med papper.

Av rachitis och lungsot förödas de; i Wien dog under 1914 478 ungdomar mellan 16—20 år av lungsot, år 1918 var antalet 1,367. D:r Federns medhävda tabeller visa att barndödligheten i Wien som 1914 var 2,828, 1918 växt till 4,437. 11 procent av alla dödsfall i Wien

Efter porträtt. Klische: Bengt Silfversparre.
D:r PAUL FEDERN,
främstående Österrikisk psykiatriker,
besöker Sverige för att lämna
upplysning om svältens i Wien.]

voro förra året omedelbart förorsakade av svält. 1919, säger d:r Federn, visar redan nästan dubbla siffran.

Det är en "landsplåga" av den gamla egyptiska sorten vi bevittna nu i det 20:de århundradet!

Och då det avslöjade sig i den stund krigets barriärer föllo, veknade även fiendernas hjärtan. Omedelbart efter vapenvilans avkunnande, omtalar miss Chadwick, begåvo sig fyra av de engelska kväkarnas hjälporganisations representanter till Österrike för att söka göra sig en föreställning om nödens omfattning. På deras rapporter är det praktiska arbetet grundat, i den förening "Save the children" som därpå bildades. Ute i Wien arbetar den hand i hand med kväkarnas hjälporganisation. Även amerikanarnas arbete är väl förtjänt att nämnas. Det startades av enskilda ömhjärtade okkupationssoldater! Nu har det en sådan omfattning att 100,000 barn där få vård och hjälp. Men de andra nundratuseutalet. . . Alla länder måste med keddjan om den skall förslå för räddningsarbetet. Sverige med sina gamla sympatier för Österrike har sin plats given där.

Och svenska Röda korsets storartade appell till Sveriges lantmän om säd till Österrike har visat att platsen icke behöver vänta. I dagarna ha också kvinnorna ryckt in där. En kommitté av kvinnor ur de mest skilda läger har bildats för att skaffa pengar till medicin — särskilt fisklevertran för rachitisfallen — samt barnkläder. Kommittén arbetar tillsammans med Röda korset, men är själv en filial av samma internationella organisation "För Barnens Valfärd", med säte i Schweiz, till vilken även den engelska föreningen "Save the Children" anslutit sig.

Utdelningsställen för den hjälp som genom Röda korset sändes dit ner finnes alltså redan.

Det gäller nu att få så mycket som möjligt att utdela. Sänd därför — ni föräldrar med rosenkindade

Efter fotograf. Klische: Bengt Silfversparre.
AMERIKANSK HJÄLPKOMMITTÉ FÖR WIEN. Utspisning av fattiga barn i ett av de f. d. kejsarliga palatsen i Wien. Dagligen utspisas nu av denna kommitté 115,000 barn och f. n. utarbetas en plan att järn samma kommitté utspisa icke mindre än 1 miljon vuxna. Ledaren av kommittén är den amerikanske livsmedelsdirektorn Hoover och hans närmaste man amerikanaren d:r Geist. Men än mera behöves — millioner svältande återstå att rädda. Allas hjälp behöves!

svenska barn — redan i dag in en gåva till kommittén — ty tiden hastar, varje dag dö barn vi kanske annars kunnat rädda!

Anna Lenah Elgström.

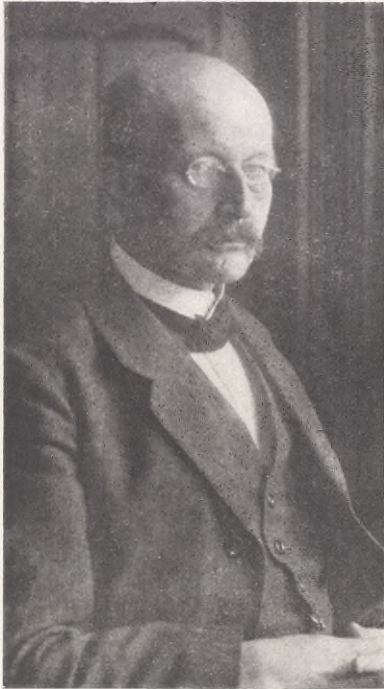
*

Kommitténs sekreterare, som mottager bidrag och utlämnar insamlingslistor, är fröken Astrid Sturzen-Becker, adress Lästmakaregatan 6, III, Stockholm. Rikstel. 323 43, säkrast 5—6 e. m.

Grevinnan Fanny Wilamowitz-Moellendorff, Vasagatan 13, n. b., Stockholm, lämnar vidare upplysningar till dem, som önska skänka barnkläder. Barn under skolåldern äro mest i behov därav.

Text till bild å sid. 156.

På Nationalmuseum utställes för närvarande ett porträtt av den bekanta finska, numera i Sverige bosatta konst- och kulturmeccenaten, kammarherre Hjalmar Linder. Porträttet är utfört av konstnären greve Louis Sparre för Finska konstföreningen i Hålsingfors.

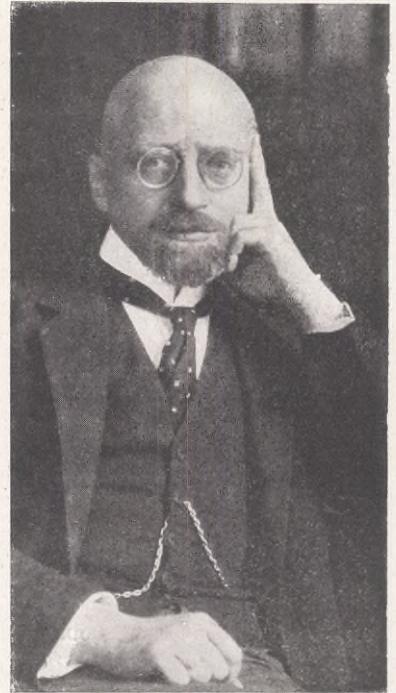

GEH. REGERINGSRÅDET PROFESSOR
D:R MAX PLANCK.
Tilldelad 1918 års Nobelpris i Fysik.

Svenska Vetenskapsakademien har tillerkänt 1918 års Nobelpris i fysik åt professorn vid universitetet i Berlin *M. Planck* och 1919 års fysikpris åt professorn vid universitetet i Greifswald *W. Starck*. Priset i kemi för 1918 har tilldelats professor *F. Haber* i Berlin-Dahlen. Motsvarande pris för 1919 skall enligt akademiens beslut reserveras till år 1920.

Max Planck anses som en av Tysklands främsta fysikaliska teoretiker. Född 1858 i Kiel, erhöll han sin vetenskapliga utbildning i München och Berlin, blev fil. d:r 79, professor i Kiel 85 samt utnämndes 1913 till rektor vid universitetet i Berlin och förståndare för dess institut för teoretisk fysik. Nobelpriset har tillerkänts honom för de förtjänster han genom upptäckten av elementarquantum inlagt om fysikens utveckling.

Nobelpristagaren i kemi chefen för Kejsar Wilhelm-institutet för fysikalisk kemi och elektrokemi professor *Fritz Haber* är född i Breslau 1868. Sin största vetenskapliga bragd och den för vilken han belönats med Nobelpriset har professor Haber utfört i fråga om syntesen av ammoniak ur dess element. Den Haberska metoden, vilken i första hand går ut på att framställa ammoniak av luftens kväve och fritt väte torde komma att få en utomordentligt stor praktisk betydelse, i det att den bl. a. ställer obegränsade kvantiteter kvävegödning till lantbrukets förfogande. — Enligt upp-

Efter porträtt.
Kliché: Bengt Sjöberg.
PROFESSOR D:R FRITZ HABER.
Tilldelad 1918 års Nobelpris i Kemi.

gift har Tyskland tack vare den Haberska uppfinningen under världskriget varit fullständigt oberoende av den genom blockaden oåtkomliga chilesalpeters för såväl gödningsändamål som för framställning av explosiva ämnen.

Akademien för de fria konsterna i Stockholm har till den danske arkitekten professor *Martin Nyrop*, skaparen av Köpenhamns rådhus, på dennes 70-årsdag den 11 nov. överlämnat den stora Tessinska medaljen i guld. Den svenska hyllning som sålunda kommit honom till del har överallt i Danmark hälsats med glädje. Man erinrar sig att svenskarne redan tidigare vid flera tillfällen visat sin beundran för Köpenhamns rådhus och dess skapare.

Martin Nyrop är prästson. År 1876 erhöll han avgångsbetyg som arkitekt från Konstakademien, vann kort därefter dess lilla guldmedalj och den stora 1888. Efter en utländsk resa blev han medlem av akademirådet, var under tretton år intill den 1 oktober i år professor i byggnadskonst vid Konstakademien, vars direktör han även under någon tid varit. År 1901 blev han invald i den svenska konstakademien. Där förutom är han medlem och hedersledamot av talrika

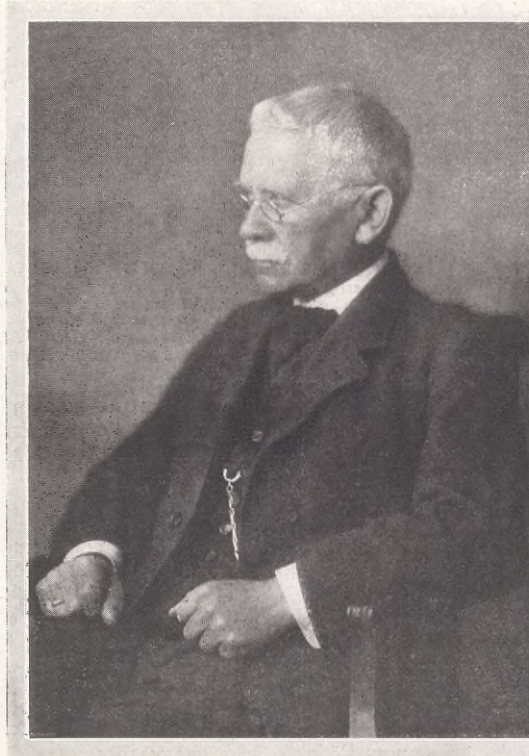

Foto. Eijff, Kjöln.

Kliché: Bengt Sjöberg.

PROFESSOR MARTIN NYROP.
Mästare till Köpenhamns Rådhus.
70 år den 11 nov.

engelska, tyska och andra utländska akademier.

Martin Nyrops förnämsta skapelse är Köpenhamns rådhus, stadens mest monumentala byggnad och dess, så att säga, medelpunkt. Alla tillräckande främlingar måste i beundran stanna inför denna byggnad, vilken i så sällspord grad harmonierar med den stad, där den är rest. Det är även andra byggnadsverk som gjort Nyrops namn berömt. Det var han som 1888 uppförde utställningsbyggnaderna i Köpenhamn, för vilka han rönt ett så varmt erkännande, att det icke framkallade några invändningar, när uppförandet av Köpenhamns rådhus anförtröddes åt honom. Arbetet härmed tog i anspråk en tid av icke mindre än elva år eller från 1892 till 1903. Men i den resta byggnaden äger staden

KAROLINEN ADAM LUDVIG LEWENHAUPT.

HANS KRIGFÖRING I KURLAND OCH LITAUEN 1703-1708 EN NY BOK AV HUGO UDDGREN.

Till våra flitigaste forskare i Karl XII:s historia hör kaptenen vid Bohusläns regemente *Hugo Uddgren*, som redan kan se tillbaka på en framstående och resultatrik forskning, varom flere tidigare utkomna arbeten bära vittne.

De senaste tolv åren har kapten Uddgren varit sysselsatt med forskningar i generalen Adam Ludvig Lewenhaupts krigföring, och den nu utkomna boken utgör ett första band av sammanfattningen av ifrågavarande studier.

Av så mycket större intresse är detta arbete, som general Lewenhaupts namn länge varit bland de mest omstridda och olika bedömda i den Karolinska krigshistorien. Perevolotjnas dystra dag kastar över Lewenhaupts minne en mörk slagskugga.

"Dhen gången", skrev Karl XII själv, "måste sinäna hafva varit honom betagna, så at honom svårigen något mer bör anförtros". Men samtidigt intygar konungen, att han "altid visat sig berömligh och väl tilförene."

Lewenhaupt hörde nog emellertid till den av Karl XII:s generaler, som aldrig lärde sig fullt förstå den store konungens glänsande krigföring. Han var vid det stora nordiska krigets utbrott redan 41 år gammal och hade fått sin första militära anställning och utbildning i bayersk och nederländsk tjänst. Det var alltså lineartaktikens och den nederländska skolans krigföring, som Lewenhaupt fått lära sig, och det stod nog knappast i hans förmåga att därutöver tillgodogöra sig så mycket nytt i krigets konst.

Men lika väl som Karl XII otvivelaktigt hade rätt i sitt skarpa fördömande av den minst sagt förhastade kapitulationen vid Perevolotjna, lika väl hade han även skäl för sitt omdöme, att Lewenhaupt därför visat sig vara en plikt-trogen tjänare. Men härav följer visst icke, att hans förmåga alltid räckt till att vid varje tillfälle handla på det efter omständigheterna mest ändamålsenliga sättet.

då också ett i allo värdigt monument över den tid varunder det kommit till.

Bland Nyrops övriga verk, vilka kunna antagas vara kända och väl också i många fall beundrade av de svenskar, som besökt Köpenhamn, kunna nämnas Landsarkivet på Jagtvejen, fotstycket till Absalons rytarestaty på Højbro Plads, Bispebjerg Hospital och först och sist Stormbroen samt den vackra Elias-kyrkan på Vesterbro.

EFTER PORTRÄTT TILLHÖRIGT GREVE ADAM LEWENHAUPT, SJÖHOLM.

Foto. Kaudern, Sthlm.
KAPTEN H. E. UDDGREN.
Framstående historieforskare och författare till verket om A. L. Lewenhaupt.

Segrarna vid Saladen, Jakobstadt och Gemauert-hof visa emellertid, att Lewenhaupt kunde vara en dugande fältherre, och säkert var det icke utan anledning, som Karl XII gjorde honom till general och generalguvernör i Riga. Den föreliggande delen av kapten Uddgrens bok omfattar tiden t. o. m. slaget vid Jakobstadt och rör sig alltså inom Lewenhaupts lyckligaste tid.

Från och med tåget mot Severien vilar det något tragiskt över Lewenhaupt, tragiskt även därför, att han nog till största delen inom sig själv bar fröet till de honom mötande olyckorna.

Kapten Uddgrens bok är emellertid icke endast en biografi över Adam Ludvig Lewenhaupt, den är därjämte ett synnerligen värdefullt bidrag till det stora nordiska krigets historia under dess tidigare skede. Den är av värde även därför, att den visar vilka kraftiga åtgärder Karl XII vidtog för fiendernas mötande och beseg-

rande även på sådana krigsskådeplatser, där han ej själv direkt förde överbefälet.

Det är i mer än ett avseende ett storartat verk att som kapten Uddgren ägna så många års studier, till stor del i Ryssland och Tyskland, åt forskningar i Sveriges historia. Det är så mycket mer storartat, som dylika studier i vårt land så till vida äro otacksamma, att de endast i allt för ringa mån hålla sina utövare skadeslösa ens för gjorda ekonomiska uppoffringar.

Det är med en brinnande forskarglädje kapten Uddgren utfört sitt mödosamma värv och det är att hoppas, att han kommer att röna åtminstone den uppmuntran och förståelse, som upplagens försäljning kan medföra. Den gedigna boken är av största intresse för en och var, både på grund av dess intresseväckande innehåll och på grund av det lysande exempel den utgör på en framgångsrik forskning.

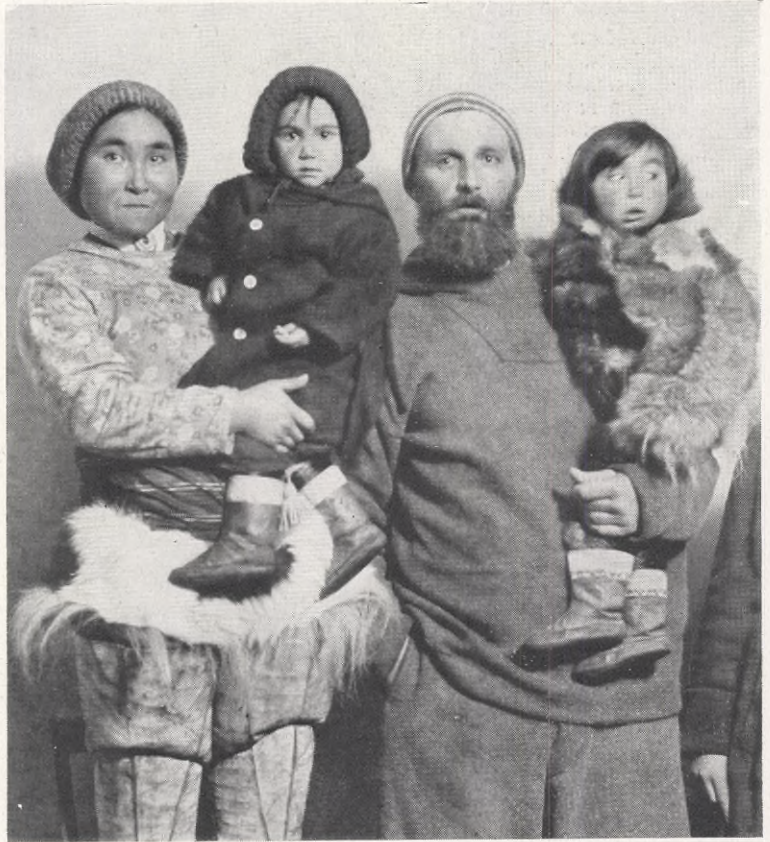
Nu har den också kommit som en hyllning till den 30 novembers stora minne, som åter samlar våra tankar kring Karolinernas hjältekonung. M. S. v. W.

Det utmärkande för Martin Nyrops konst är, att den är så äkta dansk och så kärnsund. Han har icke påverkats av någon särskild utländsk konstriktning utan är helt och fullt sig själv.

Trots sin höga ålder besitter Nyrop ännu lust och arbetsmod till nya stora uppgifter. Vilka dessa än må bli är det dock i första hand som skaparen av Köpenhamns rådhus han skall minnas av kommande släkten. Ett skönare minnesmärke kan ingen resa åt sig.

Aage Heiberg.

Den danske polarforskaren *Peter Freuchen* anlände den 23 nov. till Köpenhamn från Grönland, där han vistats under de senaste sex åren. För nio år sedan medföljde han den kände danske upptäcktsresanden Knud Rasmussen på dennes första expedition till Thule på Grönland och gjorde sig därunder bemärkt som en av dess bästa krafter. Sedan expeditionen slutförts, avlade han 1913 ett kortare besök i hemlandet, varifrån han återvände till Grönland, där han sedan dess vistats. Bredvid sin därunder innehavda befattning som föreståndare för Thulestationen har han bedrivit omfattande kartografiska och glaciologiska studier varförutom han i kraft av sina tidigare bedrivna medicinska studier kunnat lämna platsens befolkning läkarehjälp under den svåra influ-

Efter fotografi.

Killeb: Bengt Sjöveersparre.

DEN DANSKE POLARFORSKAREN PETER FREUCHEN ÅTERKOMMEN TILL KÖPENHAMN efter 6 års bortovaro, nu med grönländsk maka och två barn.

ensaepidemi som rasat där, och vilken kräft ett betydande antal offer. Under Grönlandsvistelsen har F. ingått äktenskap med en av landets döttrar, en ung eskimåikvinna vid namn Navaranna eller Feqan, på svenska "Den lilla fjädern", och äger med henne två barn. Hela familjen befinner sig f. n. i Köpenhamn.

*

I det över hela Amerika bekanta stora utställningspalatset Grand Central Palace i Newyork, som årligen besöks av hundra tusentals köpare från alla världens trakter, håller för närvarande på initiativ av Svenska Handelskammaren i Newyork att organiseras en *permanent svensk utställning och varumässa*. En våning med en golvyta av omkring ett svenskt tunnlands storlek står till de svenska utställarnes förfogande och kommissarie för utställningen blir herr Eskil Halle, Svenska Handelskammarens i Newyork sekreterare, som för närvarande befinner sig på besök i Stockholm, där han till att börja med inlett underhandlingar med Sveriges allmänna exportförening, vilken ju har ett alldeles speciellt intresse av att lämna företaget sitt stöd.

Det var ursprungligen ägarne till Grand Central Palace — The Merchants and Manufacturers Exchange of Newyork — som vände sig till Svenska Handelskammaren med en förfrågan om den vore villig anordna en permanent utställning av svenska produkter i palatset och efter en del förberedande undersökningar rörande intresset för saken bland representanter för svenska industrier i Förenta Staterna bildades vid senaste styrelsesammanträdet en rådgivande kommitté för den blivande utställningen i vilken bland andra invaldes handelskammarens president, herr John Aspegren och vice president, herr C. E. Billquist samt hrr J. W. H. Hamilton i American Transmarine Co. J. G. Bergquist i American Gasaccumulator Co. och L. W. Batt i S. K. F. Industries. En del framstående svenska affärsmän komma dessutom att inbjudas inträda i kommittén. Handelskammaren har för övrigt förbundit sig att utöva kontroll över utställningen så att endast fullt vederhäftiga firmor komma med.

Efter fotografi.

Killeb: Bengt Sjöveersparre.

PERMANENT SVENSK UTSTÄLLNING I NEWYORK. GRAND CENTRAL PALACE där utställningen inrymmer samt utställningens kommissarie, Svenska Handelskammarens i Newyork sekreterare, herr Eskil Halle.

DEN AV STATENS JÄRNVÄGAR RESTA VÅRDEN ÖVER OFFER VID GETÅOLYCKAN.

Foto. Lidberg, Norrköping.

Vidst bild: HERRLJUNGA STATION EFTER DET STARKA SNÖFALLET NATTEN 20—21 NOV. därvid ledningsnätet blev illa ramponerat.

Foto. Vimo, Herrljunga.

Bollnäs skidfabriksaktiebolags fabrik i Bollnäs härjades den 15 nov. av en förödande elsvåda, varvid såväl fabriksbyggnaden som ett närliggande, samma bolag tillhörigt sågverk, nedbrunno till grunden. Fabriken samtliga maskiner förstördes liksom även ett stort parti färdiga skidor och torrt virke avsett för fabrikationen. Elden spred sig från de brinnande byggnaderna till en in-

tilliggande brädgård, men släcktes dock innan den här hunnit åstadkomma någon större skada. Eldsvådan, den tredje fabriksbranden i Bollnäs på en månad, anses hava uppstått genom varmgång i något lager. Bolaget gör en betydlig förlust på grund av den låga försäkringssumman.

BOLLNÄS SKIDFABRIKS BRAND DEN 15 NOV. — Foto. Sohlberg, Bollnäs.

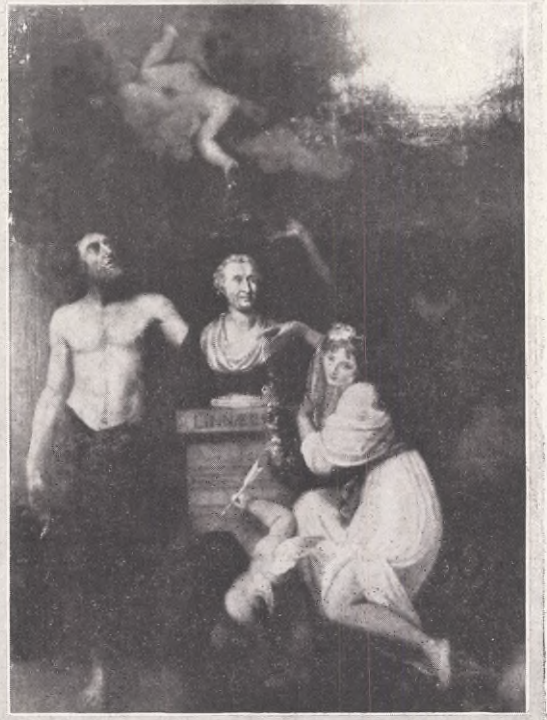

Foto. Bodén, Fuluu.

Klische: Bengt Sjöbergström.

C. F. HOLMQUIST.
NYUTNÄMND TILL STATSRÅD OCH CHEF FÖR
CIVILDEPARTEMENTET.

CARL VON LINNÉ-APOTEOS utförd av två Sir Joshua Reynolds lärjungar. Förordnad för Sverige.
 Text å sid. 160.

Den 25 november kom den ännu en vecka tidigare otroliga underrättelsen, att stadsråden Axel Schotte och Wärner Rydén "av politiska grunder" gjort framställning om avsked från sina statsråds-ämbeten. Till deras efterträdare har i konselj den 28 nov. blivit utnämnda landshövdingen i Kopparbergs län C. F. Holmquist till statsråd och chef för civildepartementet samt läroverksadjunkten vid Göteborgs västra realskola Olof Olsson till statsråd och chef för ecklesiastikdepartementet. Båda äro i vårt parlamentariska liv väl kända män.

Statsrådet *Carl Fredrik Holmquist* är född i Göteborg den 29 sept. 1857. Efter mogenhets-examen vid Södermalms läroverk 1876 avlade han hovrättsexamen i Uppsala 1879 och blev vice häradsförordning 1884, assessor i Svea hof-rätt 1890 samt t. f. revisionssekreterare 1892. Här upptäcktes hans ljusa huvud och ovanliga arbetsförmåga av dåvarande ecklesiastikminister Gustaf Fredrik Gylljams för unga kapaciteter städse skarpa blick och han blev år 1893 dennes expeditionschef, i vilken egenskap han kvarstod ända till år 1900, då han förordnades och följande år utnämndes till landshövding i Kopparbergs län. Från sin expeditionschefstid efterlämnade han ett bestående verk i sin utredning rörande den bekanta Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen i Bohus län, vilken för denna inrättnings jordnyttjanderättsinnehavare såväl som för inrättningen själv blev av största betydelse, för de förra genom de möjligheter, som yppades för dem att friköpa sina tomter och hemmansdelar och därigenom bliva självägande, för den senare genom den förbättring av dess ekonomi, som blev en följd av denna realisation av dess fasta egendom.

Som landshövding blev Holmquist snart i hög grad populär genom sin folklighet och frihet från byråkratiskt väsende. Vid val av lekman:ombud till 1903 års kyrkomöte, valdes han till en av stiftets representanter och framträdde å detta möte vid sidan av biskop Personne och domprosten Pehr Eklund som ledare va en

O. OLSSON.
NYUTNÄMND TILL STATSRÅD
OCH CHEF FÖR ECKLESIASTIK-
DEPARTEMENTET.

framstegsvänlig riktning på ett sätt, som först ädrog honom större uppmärksamhet från allmänhetens sida. Längre fram anslöt han sig till det liberala partiet och invaldes som medlem av detta år 1911 i Första kammaren, som han sedan dess tillhört och av vilken han placerats först i bankoutskottet och därpå i jordbruksutskottet. En synnerligen god talare anses Holmquist tillhöra den radikalare riktningen inom det liberala partiet. Som civilminister har han framför allt att gripa sig an med framläggande av förslag till åtgärder till den brännande bostadsfrågans lösning, en uppgift, hvilken helt visst alla oafsett parti önska honom lycka och krafter till.

Statsrådet *Olof Olsson* är född i Smedtorps församling av Malmöhus län den 18 juni 1872. I likhet med sin nyutnämnda kollega utgån-gen ur ett hem i ringa ekonomiska villkor — fadern var landsmed — ägnade han sig först åt murarens yrke, men drogs oemotståndligt till bokliga studier och lyckades med ihärdig-het och icke utan umbäranden kämpa sig fram till mogenhetsexamen i Ystad 1892. Se-dermera kom han som student till Lund, där han avlade filosofie kandidatexamen år 1900, varpå han ägnade sig åt lärarekallet och efter några års tjänstgöring vid Nya elementarsko-lan utnämndes till adjunkt i tyska, historia och geografi vid Göteborgs västra realskola år 1907. Redan från unga år hade Olsson med iver deltagit i nykterhetsrörelsen, men däremot jämförelsevis föga ägnat sig åt det i egentlig mening politiska livet och det kom

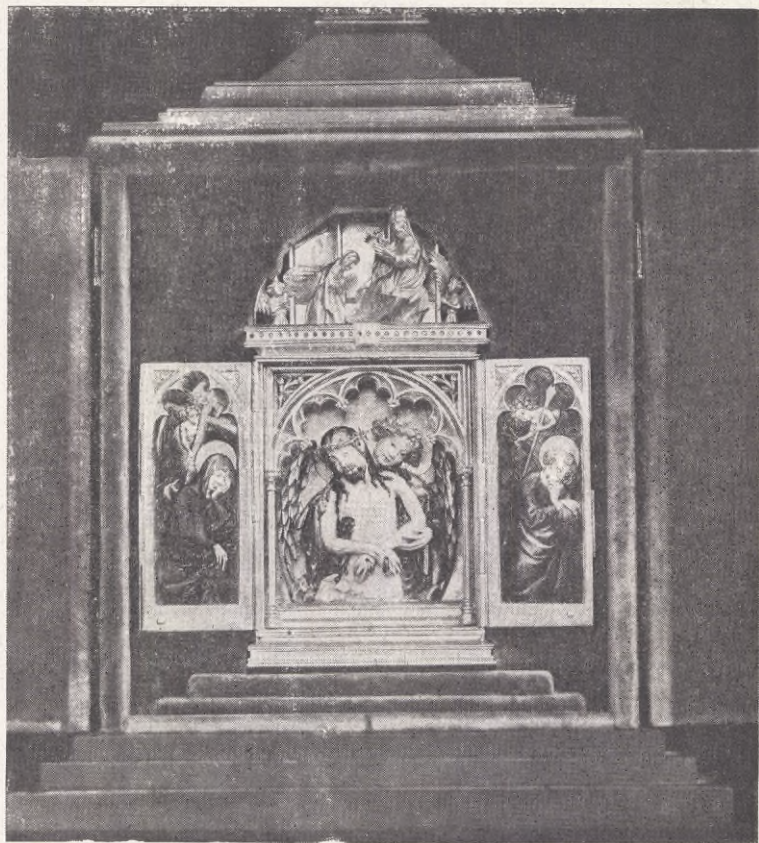
nog som en överraskning för honom, att Malmöhus läns landstings socialdemokratiska grupp år 1911 på grund av sin brist på valbara kandidater erbjöd honom ett av sina förstakammandat för detta län. Han mottog det, insattes i konstitutionsutskottet och har sedan liksom sin nytillträdande kollega gjort sig bemärkt som en skicklig och slagfärdig debattör. Den honom nu pålagda uppgiften som chef för ecklesiastikdepartementet torde väsentligt underlättas däruv, att hans företrädare har för avsikt att kvarstå som ledare av den stora läroverkskommissionen. Det är känt att stadsrådet Olsson tidigare hört till den fraktion inom den socialdemokratiska riksdagsgruppen, som ställt sig tvivlande mot ett fortsatt liberalt-socialdemokratiskt samarbete. Att han icke dess mindre nu mottagit ministeruppdrag, vittnar om stor partiojalitet.

UTLÄNDSK GULDSMEDSKONST PÅ NATIONALMUSEUM.

UTSTÄLLNING AV UTLÄNDSK GULDSMEDSKONST, ARBETEN I ELFENBEN OCH EMALJ, SAMT MINIATYRER M. M. MED EJ FÖRUT REPRODUCERADE FOTOS. AV DE FÖRNÄMSTA PJÄSERNÄ. — FOR H. 8 D. AV N. V. HAGSTRÖM.

POKAL AV BERGKRISTALL MED EMALJERAD GULDMONTERING Augsburg 1566.

Efter fotografi. HUSALTARE AV GULD OCH EMALJ, franskt burgundiskt arbete i gotisk stil från 1400-talets början. Kristusbilden i vit emalj. Klische: Bengt Silfverparre.

Dessa dyrbarheter tillhöra huvudsakligen en privat-samling, katalogiserad av direktören för Kunstgewerbemuseum i Berlin Otto von Falke. Föremålen äro till salu, ehuru de i pris betinga hela förmögenheter. För att få se någonting liknande, om man undantager våra kronjuveler, måste färden ställas till Grüne Gewölbe

i Dresden, Rosenborgs slott i Köpenhamn, "The Wad-deson Bequest" (Baron Ferdinand Rothschilds done-rade samling) i British museum, London, o. s. v.

H. maj:t konungen, som bekant speciellt samlar gammalt silver, har gjort ett besök och med intresse tagit det utställda i betraktande.

Tillträdet till ut-ställningarna i Nationalmuseum brukar vanligen vara fritt. Det är därför naturligt, att allmänheten skulle mer än annars in-finna sig samt bil-dade på söndagen t. o. m. en lång kö.

Bland guld och silverarbeten an-teckna vi förutom ovanstående pokal och två dryckes-kärl, silverpokal med borgmodell på locket och elfen-bensmantel av Abraham Jamnitzer (1579—1600) Nürn-bergsarbete.

Förgylld silver-kanna i form av Triton och Nereid,

Efter fotografi. T. v.: DRYCKESKANNA MED BIBLISKA SCENER, Augsburg 1500-talets slut. T. h.: DRYCKESKÄRL AV RHINOCEROS HORN I FÖRGYLLED SILVERINFATTNING MED KAMÉER AV ESAIAS ZUR LINDEN, Nürnberg omkring 1620. Klische: Bengt Silfverparre.

Efter porträtt. Klische: Bengt Silfverparre.
MARIE SUNDELIUS. Svensk stjärna vid Metropolitan Operan i New York.
 Kommer möjligen att låta höra sig i Sverige nästa sommar.

I Sverige är det nog ganska få, som hört talas om *sångerskan Marie Sundelius*. I Amerika är hon däremot allmänt känd och högt uppskattad såväl från sina konsertturnéer landet runt samt framförallt från sin verksamhet vid Metropolitan Opera i New York — landets förnämsta sångscen — där hon sedan tre säsonger räknas som en av de förnämsta krafterna vid sidan av namn som Geraldine Farrar och Caruso.

Marie Sundelius som är född i Karlstad överflyttade, när hon var åtta år med sina föräldrar till Amerika, där familjen bosatte sig i Boston. Hennes sällsamt vackra stämma, vilken tidigt uppmärksammades, utbildades under ledning av de förnämsta sångpedagoger i Boston och New York.

När hon efter avslutade studier framträdde på konserttribunen vann hon en lika stor som utomordentligt snabb framgång. En provsjungning vid Metropolitan Opera ledde omedelbart till engagemang.

Pressfoto. Klische: Bengt Silfverparre.
ETT UPPMÄRKSAMMAT NYTT PORTRÄTT AV ISAAC GRÜNEWALD, utställt i Svensk-franska konstgalleriet i Stockholm och återgivande skådespelerskan Tollie Zellman.

Den ytterligt nogräknade New Yorkkritiken har från första stund varit henne synnerligen bevägen och ägnat henne det livligaste erkännande. Det är möjligt, att fru Sundelius kommer att som solist medfölja den stora svenska Chicagokör vilken nästa sommar skall företaga en konsertturné genom Sverige.

Fru Sundelius är sedan några år tillbaka i äktenskap förenad med den kände O. D-isten Gustaf Sundelius, numera bosatt i Boston, där han är verksam som affärsman.

I den exklusiva konstsalongen Svensk-franska konstgalleriet har

Isaac Grünewald, som nu icke på ett och ett halvt år utställt i Stockholm, öppnat en exposition av sina senaste arbeten, ett femtiotal dukar, oljemålningar och akvareller. Bland de förnämnda befinner sig även ett porträtt av skådespelerskan Tollie Zellman, som tilldragit sig stor uppmärksamhet på grund av en förbluffande säker karaktäristik och utförandets elegans och flöthet. Den populära skådespelerskans bild utgör en av utställningens mest dragande nummer. — Att meningarne, som nu börja offentligt framläggas för och mot den nya konsten, äro minst sagt delade om även detta konstverk är emellertid givet.

troligen av Johannes Leucker (1570—1637) Augsburg.

Fortuna klenod, renässans arbete i flamländsk stil; sockeln franskt rococo-arbete troligen av Ludvig XV:s hovguldsmed François Germain.

Man lägger märke till de mest utsökta elfenbensskulpturer. Elfenbenet har varit ett värdefullt material för skulptörer under alla tider, antingen det hämtats från mammuten och elefantens betar eller från valrossens tänder. På grund av dess varaktighet och täthet passar det i eminent grad för arbeten, som skola utföras i de minsta detaljer. Långt före den historiska tiden hade grottinnevävarna i Frankrike utsnidat djurfigurer i elfenben och i Egypten, Assyrien, Grekland, Rom, Kina och Japan har man äldre och nyare arbeten av detta material. I bibeln omtalas det under konung Salomos regering. I Sverige verkade under de sista årtionderna av 1600-talet den franske artisten Jean Cavalier, som utförde porträttmedaljonger i elfenben och i Norge och Danmark Magnus Berg (1666—1739) den sistnämnde Nordens störste konstnär i denna art. Ett av de förnämsta namnen bland de flamländska mästarna är François Duquesnoy (1594—1646).

Ett ovanligt och ytterst dyrbart föremål finnes i den rikhaltiga emaljsamlingen, "Husaltaret av guld" och avbildat å omstående sida.

Emaljen är en blandning av pulveriserat glas, vilket sammansmälts med metaller. Det finnes många olika slag av emaljer. Målaremaljen är en målning med

emaljfärger vanligen på koppar, som man först överdragit med ett lager emalj. Medeltiden från 1300 fram till 1600-talet var denna högt uppdrivna emaljkonsts blomstringsperiod, varefter den så småningom glömdes. I Limoges i Frankrike voro Leonard Limousin och Jean Courtoys m. fl. verksamma under 1500-talet. Museé de Cluny i Paris har de förnämsta prov på denna gren av konstslöjd.

Slutligen märkes ett 30-tal miniatyrer, infattade i guld; några få även besatta med ädelstenar. De föreställa okända personer med undantag av ett par utländingar. De svenske miniatyrmålarna Hall och Bossi äro företrädade med var sitt dampporträtt. Utländska miniatyrister, engelsmännen sir Richard Cosway (1742—1821), Andrew Plimer (1763—1837); fransmännen François Dumont d. ä. (1751—1831), Jean-Baptiste Isabey (1767—1855) samt Jean Petitot (1607—1691) med Ludvig XIV:s emaljporträtt; österrikaren Heinrich Friedrich Füger (1751—1818) och Rysslands berömdaste målare på detta område Aug. Ritt (1709—1799) m. fl.

HERRAR FOTOGRAFER. Med anledning av på vis-sa håll synnerligen godtyckliga prisberäkningar vilka kommit tillsynes efter återgivande i H. 8 D. meddela vi härmed att

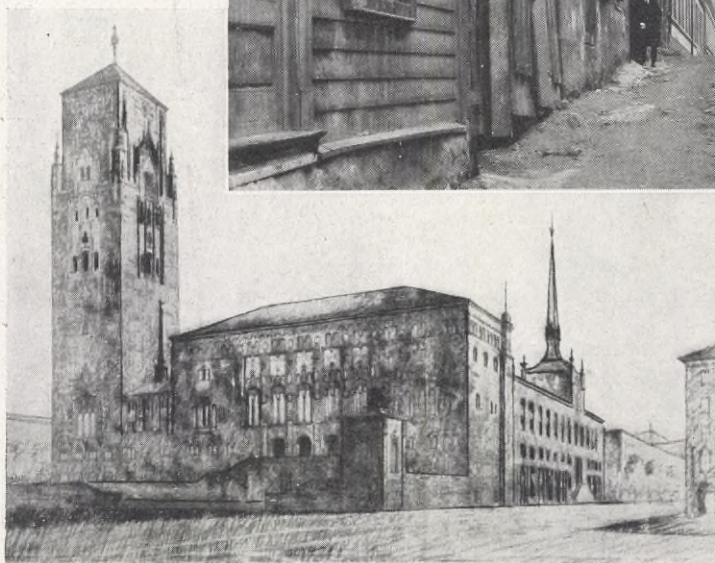
Prisuppgift bör medfölja insänd fotografi — utom från firmor med vilka prisavtal föreligga. Antingen antages priset för eventuell reproduktion eller återsändes fotografien. — När icke pris blivit sålunda åsatt fotografi honoreras efter vår vanliga beräkning.

REDAKTIONEN.

Överst
KARAKTÄRISTISKT
GATUPARTI FRÅN
VIKA, som nu skall rivas
för att ge plats åt
Kristiania blivande råd-
hus.

Nederst t. v.:
DET NU GODKÄNDA
FÖRSLAGET TILL
RÅDHUS FÖR KRIS-
TANIA av mars 1918.

Efter fotografier.

Arkitekt POULSON. Arkitekt ARNEBERG.

Efter fotografier.

Kiicht: Bengt Silfvergarre.

IBSENHuset I KRISTANIA, där den store diktaren tillbrakte
sin ungdom.

Efter många års förberedande arbeten hava *Kristiania stadsfullmäktige* nu definitivt beslutat, att staden skall få ett rådhus, den största arkitektoniska uppgift, som Norge hittills haft att lösa. De män, som i tekniskt och konstnärligt hänseende skola bära företaget, äro arkitekterna *Arneberg* och *Poulson*. Kristiania kommun och enskilda medborgare hava påtagit sig den ekonomiska bördan. Man har räknat med att byggnaden skall draga en kostnad av tio millioner kr., ett belopp vilket dock helt säkert kommer att visa sig otillräckligt.

Rådhuset kommer att få ett underbart vackert läge ut mot fjorden. De kvarter som skola ge plats för det kommunala palatset, kända under namnet "Vika", äro bland stadens äldsta och fulaste, mest intressanta och värst beryktade. Vika har sålunda förut varit tillflyktsorten för befolkningens lägsta lager och skådeplatsen för otaliga vilda scener. I ett av husen därute, vilka nu alla skola jämnas med marken bodde Henrik Ibsen vid ett tillfälle under sin fattigaste ungdomstid.

Kristianiaborna knyta stora förhoppningar till det planerade rådhuset, vilket de hoppas skall kunna upptaga tävlan såväl med det av dem högt beundrade Köpenhamns rådhus som även med Stockholms rådhus när detta i sinom tid skall vara fullbordat.

Efter fotografi.

DELTAGARE I DET STORA ARKITEKT- OCH BYGGMÄSTAREMÖTET I HELSINGFORS.

Kliché: Dempt Silfversparre.

Ett allmänt finskt arkitekt- och byggmästaremöte har i dagarna hållits i Helsingfors i och för dryftande av den bekymmersamma situation, som uppstått genom stagnationen på byggnadsområdet. Mötet, vilket räknade omkr. 500 deltagare från alla delar av Finland, uttalade sig för att staten genom subsidier borde söka väcka till liv en nybyggnadsverksamhet. I samband med konferensen var anordnad en utställning vid vilken exponerades den senaste tidens landvinningar ifråga om konsten att bygga praktiskt och billigt. Bland utställarna var även Stockholms stad företrädd.

Efter fotos.

DET FINSKA STATS-TJÄNSTEMANNAS FÖRBUNDET har inrättat en tjänstemannagård, från vilken vi visa ovanstående interiör: Musikrum och stora matsalen.

De finska stats-tjänstemännen hava i dagarna bildat ett förbund, omfattande statens alla tjänstemän, vilket skall hava till uppgift att verka för förbättrande av kårens nu synnerligen otillfredsställande ekonomiska ställning. Förbundet har en centralstyrelse i Helsingfors samt lokalföreningar över hela landet. I Helsingfors invigdes nyligen en "tjänstemannagård".

Efter fotografi.

KAMMARHERRE HJALMAR LINDER.
Porträtt i olja av konstnären greve
Louis Sparre.
Text å sid. 147.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

C. A. A. GRUNDSTRÖM.
Professor. — St ckholm.
75 år 5 dec.*

S. MELIN.
Kontr. prost. Kyrkoherde
Dimbo. — 70 år 9 dec

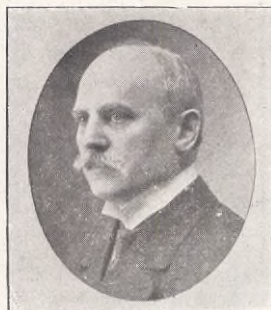
S. T. PALME.
Direktör. Bokofullmäktig.
Stockholm. — 65 år 4 dec*.

E. A. KOCK.
Professor. — Lund.
55 år 6 dec.*

K. A. MALMSTEN.
Med. Dr. — Stockholm.
70 år 7 dec.*

E. BRYDOLF.
Förste Stadsläkare. — Kristi-
nehamn. — 55 år 27 nov.*

A. F. ÖDQUIST.
Stad.läkare. — Oskarhamn.
55 år 30 nov*

C. A. R. BLUME.
Andre Stadsläkare. — Lysekil.
50 år 8 nov.*

J. A. JOHANSSON.
F. d. Handlande. — Gränges-
berg — 70 år 16 nov.

R. ORSELL.
Handlande — Marstrand.
70 år 19 nov.

P. G. EDLER.
Byggmästare. F. d Lan^dst.-m.
— Östersund. — 65 år 22 nov.

A. HYLÉN.
Fabrikör. — Kristianstad,
50 år 18 nov.*

K. T. D. HÖGBERG.
Direktör. — Stockholm.
55 år 7 dec.*

A. E. D. BERGMAN.
Fil. Lic. Författare. — Stock-
holm. — 50 år 21 nov.*

C. HANSON.
Bokförläggare. — Göteborg.
50 år 27 nov.*

U. J. G. GRÖNQVIST.
Grosshandlande. — Malmö.
50 år 2 dec.*

* Data å nästa sida.

H. E. STEINMETZ †.
F. d. Skolförestånd na.—
Stockholm.— F. 40. † 15 nov.*

C. A. STÅL †.
Journalist.— Göteborg.
F. 41. † 18 nov.*

O. P. BEHM †.
F. d. Lektor. Fil. dr.— Göte-
borg.— F. 51. † 14 nov*.

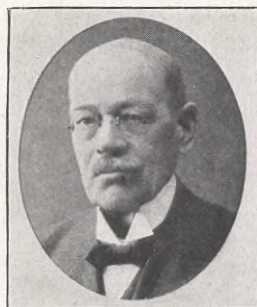
O. F. BOGREN †.
F. d. Redaktör.— Håbo
F. 51. † 19 nov*.

C. W. JUNG †.
F. d. Major.— Stockholm.
F. 43. † 19 nov*

J. ELLIOT.
F. d. Sjökapten.— Göteborg.
F. 45. D. 10 nov*.

G. A. M. von REHAUSEN †.
Kronofogde.— Hudiksvall.
F. 51. † 15 nov*.

C. F. G. RIDDERSTAD †.
Kapten.— Göteborg.
F. 77. † 16 nov*.

CLAES GRUNDSTRÖM. Elev v. Tekn. inst. 64—66, v. Konstakad. 68—74. arkitekt i Överint. ämb. 75—84, prof. i byggnadskonst v. Konstakad. 83—12; led. av Konstakad. 83. Arkitekt akvarellist.

SVEN PALME. Ujtn. v. Svea art-reg. 75, art. o. ing. högsk. 78—81, löjtn. 80, avsk. ur krigstj. 90. Sedan 88 verkst. dir. f. Livförsäkr.-a.-b. Thule; styr.-led. i försäkr.-a.-b. De Förenade, Eir, Sverige; Styr.-ordf. i Militärekiper.-a.-b., Sv. Försäkr.-fören. Stadsfullm. i Stockholm 04—14; led. av olika utsk. av drätselndm. i a. avd., av flera kommittéer. Fullm. i Riksbanken sdn 10, Insp. fullm. f. Tumba pappersbr. o. sedeltr. Led. av Riksd. A. K. 94—96 o. 05—11; led. av bankutsk. 07—09, v. ordf. sistn. år; Utg. ekonom., försäkr. vetensk. o. polit. brochurer. Biografi o. helsid.-portr. årg. XIV:41.

ERNST KOCK. Stud. 82, fil. lic. 94, fil. dr. 97, provär i Stockh. 88. v. lektor i Kalmar 89, lär. i Engl. 90, lär. i Ystad 91, i Lund 95. Medl. av red. av Sv. akad. ordbok sdn 96; docent i eng. spr. o. litter. 97, professor i tyska spr. 06 v. Lunds univ.

KARL MALMSTEN. Stud. 69, med. lic. 81, med. dr. 83; doc. i laryng v. Karol. Inst. 85—88, i medicin 89—90, stadsdistr. läkare i Stockh. sdn 02. Hed. led. av Sv. Läkarsällsk. Medic. förl.

ERIK BRÛDOLF. Stud. 84, med. lic. 96; prakt. läk. i Kristinehamn sdn 07; andre stadsläk. där 1900—06, förste sdn sistn. år; skolläk. 07, Stadsfullm. 06, ordf. 11; ordf. i hälsov nmd, barnavnmd, inspekt. f. flicksk. 16. Led. av R. Korset, ordf. i Kristineh. dispensär.

FREDRIK (FRITZ) ÖDQUIST. Stud. 82, med. lic. 03, prakt. läk. i Degerfors 04—06, stadsläk. i Lindesberg 06—09, i Oskarshamn sdn 09; sundh. insp. där 19. V. ordf. i Oskarshamskretsen av R. Korset 16.

RIBER BLUME. Stud. 89, med. lic. 99, ff. ex. prov.-läk. i Lysekils distr 1900, andre stadsläk. i Lysekil sdn 05.

AUGUST HYLÉN. Startade efter avslutade yrkesstudier i in- o. utlandet möblerings- o. tapetser-affär i Kristianstad. Under 6 år led. av stadsfullm.; led. av styr. f. S. Sveriges möbelhandl.-fören., Fabr.- o. hantv.-förening.

THOR HÖGBERG. Stud. 84, étud. libre v. Sorbonne 92—93. Medarb. i Sv. telegrafbyrå 93, chef f. utrikesavd. v. huvudkont. 08, varifrån avgår m. utg. av innev. år tillhölje byråns sammanslag. m. Nord. Press Centralen.

ERIK (DAN) BERGMAN. Stud. 88, fil. lic. 97. Medarbet. i pressen 97—07, red. av Kurse 07—12. Författare under sign. Dan.

CARL HANSON. Etabl. 90 bokförl. o. distributionsaffär i Gbg. under eget namn, vilken under åren tillvunnit sig allt större förtroende och nu omfattar en avsevärd bok- o. tidskriftsdistribution. — Sedan 15 år tillbaka har H. hand om vår tidnings distribution inom Göteborg, ett uppdrag som fullgöras till vår belåtenhet o. ger H. 8 D. ökad anledning till framförande av våra uppriktiga lyckönskningar på 50-årsdagen.

URBAN GRÖNQVIST. Deleg. i firmen U. & A. Grönquist i Malmö. Styr.-led. i a.-b. Svenska hand.-banksens avd.-kontor. rederibolagen Ingvar o. Hugo.

EUGENIE STEINMETZ, f. Brummer †. Utex. fr. Stockh. folkskollärarinnesemin. 61, förestånd. f. semin. småskola; efter några års verksamhet som privatlärna småskollärna v. Beskowska skolan under 9 år; grundlade 82 Brummerska skolan, ett av landets mest ansedda flickläroverk; ing. 93 äktenskap m. teol. dr. Alfred Steinmetz, kyrkoh. i Bollnäs förs. men blev efter kort tid änka. — Under alla år till 1914 utövade hon högsta ledningen av sitt läroverk, vilket hon 18 överlämnade t. en stiftelse under namn av Stiftelsen Brummerska skolan. — Mångårig led. av Jak. o. Joh. förs. skoloråd; tilldelades 06 med. Illis quorum meruerit labores.

AXEL STÅL †. Stud. 61, fil. kand. 70. Egnade sig vid sidan om studierna åt Uppsalsången, deltog i Arpis O. D.-färd t. Paris 67. Sånglär. i Göteborg fr. 70; sångled. i P. B. o. lär. i Sång v. folkskolorna o. reallärov. Har tagit synnerligen verksam del i Göteborgs musikliv. Tillh. sdn 79 G. P. redaktion.

PEDRO BEHM †. Stud. 71, fil. lic. 81, fil. dr. 84. Ex. lär. Latinlärov. i Göteborg 82—86, adj. där 86, lär. i eng. spr. v. Realgymn. i Göteborg 84—85; lektor i franska o. eng. spr. v. Helsingborgs h. allm. lärov. 91, lektor i samma ämnen v. Latinlärov. i Göteborg. 03—17. Hed. led. av Helsingb.—Landskrona nation i Lund.

OSCAR BOGREN †. Efter att ha genomg. Göteborg. semin. lär. o. organ.; på sin tid ordf. i Skara stifts folkskollär.-fören. Lämnade lär.-kallet 06, inköpte Falköpings-Posten o. start. två nya tidn. Led. av Riksd. A. K. sdn 08; led. av konstutsk. o. senare av bankutsk. Överlämn. sina tidn. t. bolag och bosatte sig på sin egend. Simonstorp; senare är bosatt i Stockholm. En av stift. av Lantmännens ömsesid. försäkr.-bolag f. elektr. anläggning. styr.-ordf. o. kassadör.

WILHELM JUNG †. Stud. 61, ex. fr. krigshögsk. 67, ljt. v. V. o. V. byggn.-kåren 73, kapt. 87, major o. avsk. Traf.-chef v. Nybro—Sävsjöströms järnv. 77, v. Kalmar järnv. 79, verkst. dir. o. traf.-chef 92, tillika traf.-chef v. Kalmar—Berga, Kalmar—Torsås o. Nybro—Sävsjöströms järnvägar; avsk. 10. Under ett 20-tal år stadsfullm. i Kalmar, därav 8 år v. ordf. 7 år ordf. Led. av landsting, domsyrkoråd, hamndir.

JOSEPH ELLIOT. Efter avl. sjökapit. o. befälh. ex. befälh. å olika segelfartyg, senast å eget fartyg. Lämnade sjön på 90-talet o. egnade sig åt affärsverksamhet.

ATLE von REHAUSEN †. Stud. 70, hovr. ex. 75, v. hvd. 78, landskont. i Gävleb. l. 79, länsbokh. 83, kronofogde i N. Hålsingl. fögd. s. å.; andrag. stat sdn 18. Fullm. i Civilstat. pens. inr. 02, led. av Hudiksv. stadsfullm. 06—12; mångårig led. av kyrkoråd.

GUSTAF RIDDERSTAD †. Ängf.-befälh.-ex. 98, sjökapit.-ex. 99; res.-ujtn. i glottan 1900, res.-ltn. 03, kapt. i res. 15. Under några år assist. på Stat. hydrograf. anst. å St. Bornö, senare befälh. å Stat. bevakn.-fartyg "Skagerack"; bidrog i denna egenskap t. möjliggörande av hydrograf. undersök. o. utförde själv sådana i stor skala. Inspektör f. navig. undervisn. bl. skärgårdsbefolkning; avslutade nyligen en studieresa t. utlandet rör. åtgärder t. trafvlislets skydd mot mynen.

I den höga åldern av nära 90 år avled den 5 nov. en av Lysekils äldsta innevånare, fröken Ebba Bundsen. Född å Holma i Brostad socken, var hon sedan bosatt i nämnda stad, och många åro nog de av Lysekils badgäster som haft sin bostad i hennes hemtrefliga villa i Stadsparken. Till sin läggning mycket originell, bibehöll hon till sena åldern sina själsförmögenheter. En stor vänkrets kommer att i kärt minne bevara den gamla. Vile hon i frid!

FRÖKEN EBBA BUNDSSEN
F. 1830. † 5 nov.
En av Lysekils äldsta innevånare och mycket kånd och högt värderad även av sommargästerna där.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfversparre.
F. ARKEHERTIGEN KARL STEPHAN.
 Har sedan ungdomen vistats i Galizien, är en av pretendenterna till Polens krona. Han har många anhängare bland Polens kyrkliga, adel och bönder, hans dotter Renata är gift med polske fursten Radziwill.

Nederst: VISCOUNT EDWARD GREY OF FALLEDEN, förut engelsk utrikesminister, nu engelskt sändebud i Amerika. — Foton tagen vid ankomsten till Washington i slutet av sisl. sept.

Efter fotografier.

Bilden t. h.: D:R KRAMÁR, säges vara tilltänkt president i en blivande rysk republik eller i händelse av monarki ministerpresident. Text å sid. 160.

Efter porträtt. SIMON PETLJURA.
 Ukrainas nationalhjärte

Bild t. h.: SENATOR LODGE, Wilsons motståndare och ivrig förkämpe för Amerikas avståndstagande från Europas stridsfrågor. Text å sid. 160.

Nedanstående bild: ENTENTEKOMMISSION TILL ÖSTERSJÖPROVINSERNA i och för undersökning av förhållandena där.

Sittande fr. v.: Generalerna Turner (Engl.), Niessel (Frankr.), Cheney (Amer.), major Takedo (Jap.); stående: överste Dorse (Frankr.), general Dupont (Frankr.), löjtnant Pujon (Frankr.), överstelöjtnant Loustalot (Amer.)

Kliché: Kenu. A.-B. Bengt Silfversparre, Sthlm.-Gbg.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfversparre.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfversparre.

Efter fotografen

Kilcht: Bengt Silfverparre.

GENERALFÄLTMARSKALK VON HINDENBURG OCH GENERAL LUDENDORFF INFÖR UNDER-SÖKNINGSUTSKOTTET. Överst: Hindenburgs bil eskorterad av beriden säkerhetsvakt varjämte en stark säkerhetsvakt till fots var uppbäddad under färdan till utskottet. — Därunder: Ankomsten till Riksdagshuset. 1. Generalfältmarskalk von Hindenburg, 2. General Ludendorff, 3. Statssekreteraren d:r Helfferich.

Texter till bilder å föreg. sida.

Vi återgiva här bilden av den tjekoslaviske politikern *D:r Karl Kramár*, vilken av en vår medarbetare i Prag betecknas som blivande president i den republik man väntar skall uppstå ur det kaos det ryska väldet nu företer. Uppgiftens trovärdighet styrkes genom närslutna tidningsuttalanden, i vilka göres gällande, att *D:r Kramár*s presidentkandidatur stödes av starka ryska demokratiskt-borgerliga partigrupper. Även inom ryska monarkistiska kretsar omfattas *d:r Kramár*s person med sympati och man erbjuder honom här posten som ministerpresident i den nya ryska monarki, vilken man hoppas skall komma att avlösa det av allt att döma inför sin undergång varande ryska bolschevikväldet.

Debatten om fredsfördraget i amerikanska senaten avslutades den 19 nov. utan att något avgörande beslut fattats med hänsyn till fredsfördragets ratificerande. Ett av den demokratiska senatorn *Hitchcock*, vilken företräder president *Wilson*s åsikter, framlagt förslag till resolution förkastades med 53 röster mot 38. Förslaget innebar en förbehållslös ratificering av fredstraktaten. Av den republikanske senatorn *Lodge*, ledare för den republikanska oppositionen mot *Wilson* hade framlagts ett förslag till revidering av fredstraktaten av så genomgripande natur att det ansetts innebära rent en strykning av traktatens viktigaste bestämmelser. Förslaget vann icke heller senatens godkännande utan förkastades med 51 röster mot 41.

Därefter lades fredstraktaten till handlingarne och *Lodge* framställde ett nytt förslag, enligt vilket kriget med Tyskland förklarats hava upphört. Sedan propositionen i och för utredning hän-

skjutits till kommittén för utländska angelägenheter ajournerade senaten sina sammanträden på obestämd tid. Det amerikanska regeringspartiet antages komma att energiskt motarbeta den av *Lodge* föreslagna lösningen av fredsfrågan. Detta motstånd kan göras effektivt genom presidentens rätt att nedlägga sitt veto mot ett senatens beslut och låta de kommande valen bestämma avgörandet.

Till bild å sid. 152.

Vid Svenska Linné-sällskapets höstsammankomst den 22 november demonstrerades av doktor *Carl Forsstrand* en synnerligen märklig oljemålning, som nyligen av en intresserad person förvärvat och hemförts från England. Målningen ifråga återger *Linnés apoteos* och är utförd av två av den ryktbare sir *Joshua Reynolds* framstående lärjungar, *Russet* och *Opie*. På ett postament ser man blomsterkonungens byst, till vänster står *Aesculapius*, till höger ses *Ceres* med en lagerkrans över bildens hjässa och framför postamentet knäböjer *Flora* med en blomstergirland. Till *Floras* bild har tydligen lady *Hamilton* stått modell. Överst i skyn synes en kerub. Genom köparens tillmötesgående står den både ur historiska och konstnärliga synpunkter intressanta målningen till sällskapets förfogande för 6,000 kr. och skulle den givetvis vara ett mycket värdefullt tillskott till det blivande Linné-museet.

INNEHÅLL: *Ellen Key* (biografi o. helsidesportr.) — *Ministerskiftet*. — *Nobelpristagare*. — *Karolinen Adam Ludvig Lewenhaupt*. — *Norska, danska och finska bilder*. — *Hindenburg i Berlin*. — *Guldsmedskonst* (ill.) av *N. V. Hagström*. — *Bilder till svenska o. utl. dagskrönikan*. — *Veckans porträttgalleri*.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utcn angivande av källan förbjudec utå laga på följd.

För Berättelser och Historietter gäller oivillkorligt förbud

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.